

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 03/2024 van 19 januari 2024

Betreft: Ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 95, § 4, zevende lid, van het Kieswetboek (CO-A-2024-001)

Sleutelwoorden : beveiligd platform - toegangsbeheer voor gebruikers - sterke authenticatiemiddel

Vertaling¹

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"), aanwezig: de dames Juline Deschuyteneer, Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, derde lid, van de WOG, volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, (hierna "de minister" of "de aanvrager"), ontvangen op 2 januari 2024, ingediend met spoedeisendheid;

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

Brengt op 19 januari 2024 het volgende advies uit:

I. Onderwerp en context van de adviesaanvraag

1. De minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing heeft dringend het advies van de Autoriteit gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 95, § 4, zevende lid, van het Kieswetboek (hierna "het ontwerp").
2. De bedoeling van het ontwerp is uitvoering te geven aan artikel 95, § 4, zevende lid, van het Kieswetboek. Deze bepaling van het Kieswetboek beoogt de overdracht mogelijk te maken, tussen specifieke instellingen en gemeenten, van bepaalde specifieke gegevens (naam, voornaam, rijksregisternummer van natuurlijke personen, adres en beroep) van burgers met specifieke beroeps categorieën die in aanmerking komen om als lid van een stembureau te worden aangewezen.
3. Naar aanleiding van een eerder advies van de Autoriteit² is de delegatie aan de Koning, als bedoeld in artikel 95, § 4, zevende lid, van de Kieswet, opnieuw geformuleerd om de praktische regels voor de voorgenomen verwerking van persoonsgegevens te preciseren, die de Koning bij reglement zal moeten vaststellen. Artikel 1 van het ontwerp legt deze delegatie ten uitvoer door het volgende vast te stellen:
 - de regelmaat van de uitwisseling;
 - de beveiligde elektronische communicatiemiddelen die zullen moeten worden gebruikt;
 - de acties die moeten worden ondernomen op het vlak van het beheer van het informatiegegeven als een persoon de specifieke beroeps categorie niet langer uitoefent.

II. Beoordeling van de ingeroepen spoedeisendheid

4. De Autoriteit neemt nota van de wens van de minister om de aanvraag met spoed te behandelen, hoewel niet is aangetoond dat er sprake is van objectieve urgentie. Deze procedure is gerechtvaardigd in de zeldzame gevallen waarin een wetstekst met spoed moet worden opgesteld om het hoofd te bieden aan een onverwachte en uitzonderlijke situatie (waarin het voor de aanvrager materieel onmogelijk zou zijn geweest om zijn ontwerp tekst binnen een normale termijn bij de Autoriteit in te dienen).

² Zie advies nr. 209/2022 van 9 september 2022, overweging 63.

5. In dit geval lijkt de spoedeisendheid niet te zijn aangetoond, aangezien de procedure voor het opstellen van de lijsten van bijzitters al lang bekend is bij de betrokken overheidsinstanties. Het feit dat er vertraging is opgetreden bij het voorbereiden of goedkeuren van een ontwerptekst waarvan het opstellen al enkele maanden op de planning stond, kan geen rechtvaardiging zijn voor een dergelijke spoedbehandeling, die aanleiding geeft tot een reorganisatie van de werkzaamheden en een herziening van de prioriteiten van de Autoriteit bij de behandeling van adviesaanvragen, hetgeen uiteraard de uitzondering moet blijven.
6. De Autoriteit verwijst daarom naar haar standaardadviezen en eerdere adviezen over dit onderwerp³, waarbij het aan de aanvrager is om aan te geven welke beginselen van toepassing zijn op het ingediende nieuwe ontwerp van wetgeving.
7. Uitzonderlijk en aanvullend, rekening houdend met de in de adviesaanvraag vermelde termijn, d.w.z. de op handen zijnde uitwisseling van de desbetreffende gegevens, stemt de Autoriteit ermee in om een prima facie advies over de ingediende bepaling uit te brengen. Gezien de korte beschikbare tijd benadrukt de Autoriteit dat haar beoordeling niet uitputtend is.

III. Onderzoek

8. De gegevens bedoeld in artikel 95, § 4, zesde lid, van het Kieswetboek worden één keer per jaar doorgestuurd. Uit de memorie van toelichting blijkt dat deze frequentie wordt gerechtvaardigd door de behoefte van de autoriteiten om over actuele gegevens te beschikken, met name in het geval van vervroegde verkiezingen. De Autoriteit neemt hiervan nota. Een dergelijk kader voorkomt dat de autoriteiten buitensporig vaak persoonsgegevens verzamelen.
9. Artikel 1 van het ontwerp bepaalt: *"Deze gegevens worden naar de gemeenten doorgestuurd volgens het volgende beveiligde protocol, waarbij de diensten van het Rijksregister van de FOD Binnenlandse Zaken optreden als tussenpersoon tussen de instellingen bedoeld in artikel 95, §4, zesde lid van het Kieswetboek, en de gemeenten:*
 - *de instellingen bedoeld in artikel 95, §4, zesde lid van het Kieswetboek, dienen de bestanden met de gegevens bedoeld in diezelfde bepaling in op het beveiligde informaticaplatform van de diensten van het Rijksregister van de FOD Binnenlandse Zaken;*
 - *de diensten van het Rijksregister van de FOD Binnenlandse Zaken stellen, voor elke gemeente afzonderlijk, een bestand met de gegevens met betrekking tot een gemeente ter beschikking op het beveiligde informaticaplatform van deze diensten, waartoe elke gemeente toegang heeft."*

³ Zie in dit verband advies nr. 164/2022 van 19 juli 2022 en advies nr. 209/2022 van 9 september 2022 over kieswetgeving en het opstellen van lijsten van bijzitters.

10. Verschillende spelers zijn betrokken bij de overdracht van deze persoonsgegevens en het ontwerp mag geen twijfel laten bestaan over de verantwoordelijkheden van deze instellingen met betrekking tot gegevensverwerking.
11. *Ten eerste* is het de verantwoordelijkheid van de instellingen bedoeld in artikel 95, § 4, zesde lid, van de Kieswetboek⁴ om de juistheid van de verstrekte gegevens te waarborgen.
12. *Ten tweede* moeten de diensten van het Rijksregister van de FOD Binnenlandse Zaken, als tussenpersoon en beheerder van het beveiligde informaticaplatform, een antwoord bieden op eventuele technische problemen. Deze diensten zijn ook verantwoordelijk voor het verstrekken van specifieke elektronische toegangsrechten voor de gemeenten. De Autoriteit herinnert eraan⁵ dat vanaf het moment dat de overheid een digitale ruimte opzet om bestanden geautomatiseerd met overheidsinstanties te delen, het beheer van gebruikers en toegangen tot deze digitale ruimtes, en de beveiliging ervan een noodzakelijke voorwaarde zijn.
13. Het is daarom aan de aanvrager om ervoor te zorgen dat de gegevens uitsluitend toegankelijk zijn op een voldoende beveiligde manier, door middel van technische en organisatorische maatregelen. Dit betekent niet dat de veiligheidsmaatregelen uitdrukkelijk en gedetailleerd in het ontwerp moeten worden opgenomen. Het belangrijkste is dat deze maatregelen in de praktijk worden getroffen.
14. *Ten derde* is het essentieel dat alleen bevoegde personeelsleden van de gemeenten toegang hebben tot de digitale ruimte en dat zij alleen de informatie kunnen raadplegen waartoe zij gemachtigd zijn. Een gebruikers- en toegangsbeheersysteem zorgt ervoor dat alleen de categorieën van betrokkenen die met zekerheid zijn geïdentificeerd en van wie de identiteit is geverifieerd door middel van een authenticatieproces, toegang krijgen tot de onderdelen van het digitale platform waartoe zij op grond van hun functie gerechtigd zijn.
15. In dit geval is het goed mogelijk dat verschillende webservices die specifiek zijn voor elke gemeente communiceren en interageren met deze digitale bestandsruimte. Deze intensere controle zou daarom de verantwoordelijkheid van de lokale autoriteiten moeten zijn. In voorkomend geval moet deze verplichting voor de gemeenten om gebruikers en toegangen te beheren in het ontwerp worden opgenomen.

⁴ Het gaat om de volgende instellingen: de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, de Kruispuntbank van Ondernemingen en bepaalde beroepsverenigingen.

⁵ Zie ook in dit verband advies nr. 160/2023 van 11 december 2023, overweging 19.

16. In de overheidssector beveelt de Autoriteit het gebruik aan van een sterke authenticatiemethode zoals de authenticatiemodule voor identiteitskaarten of een gelijkwaardig systeem⁶, dat een hoog betrouwbaarheidsniveau biedt als bedoeld in artikel 8, 2, c), van de eIDAS-verordening⁷.

OM DEZE REDENEN,

Is de Autoriteit van mening

dat het ontwerp van besluit dat voor advies voorligt, als volgt moet worden aangepast:

1. Voorzien in het beheer van gebruikers en toegangen tot de digitale ruimte met behulp van een sterk identificatiemiddel (overwegingen 14 t.e.m. 16).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur

⁶ Het gebruik van eID of Itsme kan worden beschouwd als een authenticatiemiddel. De Autoriteit wijst erop dat België de eID en Itsme heeft aangemerkt als elektronische identificatiesystemen die een hoog betrouwbaarheidsniveau bieden in de zin van artikel 8.2.c), van de eIDAS-verordening.

⁷ Verordening (EU) nr. 910/2014 van 23 juli 2014 van het Europees Parlement en de Raad betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.